

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 14.

Indult Bétsből, Kedden, Augustus' 16-dikán, 1831.

Belga Ország.

A' Belga Moniteur Aug. 2-káról, egy Utolírásban jelenti: „Ma dél után 4 órakor az Igazgatósékhöz a' következő levél küldtetett, mellyben General Chassé az Antverpiaii fellegrvárból, a' Hollandiai Király nevében a' m. E. Nov. 5-kén kötött fegyverszűnést hivatalosan felmondja, és az ellenségeskedéseknek új elkezdődését megizeni. Mi nem akarunk annak vizsgálásába bortsátkozni, hogy valyon van e' és mitso-dás jussa a' Hollandiai Igazgatósékhöz a' magaviselethez; elég légyen röviden kinyilatkoztatni, hogy mi a' kühívást elfogadjuk, és az erőnek erőt szeg-zünk ellenébe. Eljött az idő, mellyben új Energiát kell kifejtenünk és megfelel-nünk annak a' felszóllításnak, mellyet hozzánk a' Király a' thronusba ülésakor bortsátott. Az említett levél így hangzik: „Antverpiának fellegrvára. Aug. 1 napj. 1831. — General Ur! Felsőbb parantsolatok szerént, mellyek hozzám ma érkeztek, vagyon szerentsém az Urat ezennel tudósítani, hogy minekutánna Ö Fge Németalföldnek Királya az ellenségeskedésnek újra elkezdését magában eltökéllette; a' fegyvernyugvásnak — melly a' Fellegrvár és a' város között Nov. 5-kén 1830 kötött — fel kell mondat-tatni, a' mi ezennel történik. Annak-okaért az ellenségeskedések háromszor 24 órák mulva, a' f. H. 4 kén tsötörtö-

kön estvéli 10 edfél órakor újra elfog-nak kezdődni. Midön én a' szerzett Egyes-ségkötésnek kiszabását részemről e' sze-rént tellyesítem (az ellensékedés elkez-dődésének előre való megizenése által) számot tartok reá, hogy ez a' kiszabott határidő az Urak részéről is megtarta-tik, és egyszersmind jelentem, hogy ha az a' kiszabott óráig szoroson meg nem tartatnék; ha a' mi közösülésünk elvá-gattatnék, vagy ez alatt az idő alatt akár-mi más (ostromi-) munkák tétetnének; én azonnal kéntelen leszek az ellense-geskedést egyszeriben elkezdettetni. Fogadja el az Ur tiszteletemnek bizonyítá-sát 's a' t. Az Antverpiaii Fellegrvárnak Kommandánsa General Báró Chassé.“

Lüttich Aug. 3 kán. Tegnapesteve egy Kurír, melly vagy Antverpiából, vagy Brüsszelből jött, Ö Felségéhez tudósításokat hozott. A' tudósítások nagyon fontosok lehettek, mivel a' Király azonnal elútazott Lüttichből Brüsszel-be Ö Fge tegnap estvéli 9 órakor indult el, és így ma reggel 4 vagy 5 óra táj-ban a' fővárosban lehetett. A' háborúki-kerülhetetlennek látszik.

Hollandia.

Hága Aug. 4 kén. Ö Fgéhez a' tá-borból a' következő haditudósítás érke-zett: „Főhadiszállás Baerle-Hertog Aug. 3-kán 1831. — Vagyon szerentsém

Felségednek jelenteni, hogy a' tábornak első mozdulása, megesett és annak következtetésében az első Osztály előnyomult Baerle-Hertogba és az előőrök Sondereygen és Baerle Brugge mellett állanak. Amaz elsőbb helyen egy tsata esett a' 2dik vadász bataillon és az ellenség között. A' vadász bataillonból három önkéntesek sebet kaptak, az ellenség hátra húzta magát Merxplasba. — A' második Osztály Poppel és Veelde helysegeket megszállotta és előőrjei Eel és Ravels között állanak, hol az én szemem előtt egy tsata történt a' 18ik regementnek második bataillonja és az ellenségnek lovassai és vadászai között. A' nevezett bataillon az ellenséget a' házakból és a' közel fekvő tseréből kiűzte. A' Szász-Veimári Hertzeg és Oberster Baggelaar gyalog vezérlettek kitetsző bátorsággal a' nevezett bataillont az ellenségre. — Vagyon szerentsém Tegelaar Majort, ki a' bataillont kommandózza, Felségednek különös kegyelmébe ajánlani. — A' lovasság Gen. Post kommandója alatt, és a' tartalék-Artilleria Alphen mellett táborozik. Az első és második Osztályjal, a' mejjvasas Brigadával és a' lovas Artilleriának három Batteriaival ma elebb akarok mozdulni és Turnhout-ot szándékozom elfoglalni; (Aláírás) A' tábornak fővezére Vilhelm Oraniai Hertzeg.

Rotterdam Aug. 4 kén. Az eddig Belgiummal diplomatikai úton üzött, de hasztalanul üzött Alkudozásoknak hirtelen megfordulása és háborúvá válása, itten valamint egész Hollandiában igen kellemetes benyomást szerzett. A' régi hazaszeretet és tette vágyás felébredt, és többé nem a' kereskedő, hanem a' hadhoz szokott és győzedelemtől álmadozó népet látja az ember maga előtt. — Ebben a' pillantásban jó a' híre, hogy az Oraniai Hertzeg Turnhout váro-

sát elfoglalta, és ottan 300 belga gránátérosokat fogságba ejtett.

L e n g y e l O r s z á g.

Varsó Jul. 29-kén. A' Követek háza tegnap kétszer tartott Ülést, délelőtt és delután. A' délelőtti Ülésben Jelovicki Ur sürgette, hogy az Országgyűlés botsásson Angliához és Frantzia Országához egy Felirást. De javallatja felől, jóllehet hosszas vitatás folya felette, semmit sem végeztek. Szó volt arról is, hogy a' Magyarokhoz készített köszönő Felírás kinyomtatassék. — A' delutáni Ülésben Zvierkovski Ur — (egyike a' 27 ikben tartott nagy haditanátsba kiküldött Követeknek) referált a' Gyűlésnek a' tegnapelőtti haditanáts-Ülésről ekképpen: „Meltóságos Követek Háza! A' Kiküldöttség, a' f. H. 23 kán hozott ország végzésnek következtetésében, egy haditanátsot ült az Igazgatóságok tagjaival, a' Generalissimussal, és több haditisztekkel. Az Igazgatóságok, a' fővezér és a' Hadi Minister rajzolatot adtak a' tábornak, a' hadiszereknek és eleségnek állapotjáról, a' fővárosnak fel proviántoztatásáról, egyszóval mindenről a' mi csak vedelmére való az Orzágnak, oltalmunkra az ellenséges seregek ellen, és arra való, hogy a' Haza oltalmazóival elérttesse a' tzelt, mellynek kedvéért a' hartz Éjszaknak Oriásával kezdődött. A' fővezér titokban kívánta tartani a' váraknak őrizeteit; annál fogva e' részben megnyugtattuk magunkat, mihelyest bizonyította, hogy az Őrizetek a' várakban elégségesek. Az Országvégzésnek értelme szerént, a' tanátskozás mindenek felett a' Jelent, és a' jövőre nézve a' tejendő rendszabásokat illette. De megengedi és kimenti a' Meltóságos Követek háza, ha hogy az egyes dolgoknak, Plánumoknak és rendeléseknek

kijelentését még egy darab időre fátyollal kell betakarnunk. Ez a halgatás szükséges, hogy tőljainkból az ellenség semmit meg ne tudhasson. — Mind az Igazgatószék, mind a Követek házának kiküldött tagjai és a jelenlévő hadisztek számos magyarázatokat és felvilágosításokat kívántak, mellyeket a Generalissimus katonás nyíltsággal azonnal megadott, megújítván több ízben annak erősítését, hogy ő — minekutánna egyszer elszánta magát, hogy a Nemzeti ügyet utolsó tsepp vérig oltalmazza — semmi másról nem gondolkozik mint a halálos viadalról, és a lengyel tábor valamint eddig, boldog és boldogtalan történetek között, mindenkor egyforma maradt, úgy most is felelmes fog lenni az ellenségnek; ezzel a bizonyos gondolat fogja őt azt a győzedelemre vezéreni. — Nem titkolhatjuk el, hogy a mi táborunk számára nézve kisebb az ellenségenél, de a hol szabad emberek hartzolnak, ott a viadal nem lehet kétséges. A hat hónapos háború meggyengítette ugyan seregeinket, de azért még most is vannak annyi, sőt több gyalogjaink mint Febr. 19-ike és 25-ke előtt, az ellenségnek pedig alig maradt meg hajdani erejének fele része. Lovassaink beletanultak a katonai manőverekbe, és egészen katona színt mutatnak. — A hadiszereknek gyűjteményjére nézve bizonytal erősítette a Generalissimus és a Hadi Minister, hogy ebben a tekintetben még a leggondosabb aggodalom is megnyughatik. Ujonnan öntött lengyel ágyúink, számszerent 20, még pedig minden hozzávalóval tökéletesen felkészítve, ma mennek el a táborhoz és kipótólják azoknak helyét, mellyeket testvéreinknek oltalmára (Litvániába) elküldöttünk. A közönséges Felkelesen kívül, mellyhez a Hazának minden veszedelmekor kivétel nélkül mindenek sietnek,

még számos és gyakorlott tartalékok várják minden pillantásban az előintettetést. Ezek szerent a mi hadierőnknek állapota egyáltalában megelegető, és a közönséges aggodalmat egészen megnyughatja. Vagyon még nekünk karunk elég, hartzolni az ellenséggel; tetemes számu Önkéntesek sietnek hozzánk, és az Öszveíráttak kaszával kezekben várják a megszollittatást az indulásra; és mi már sokkal elebb volnánk Függetlenségünk kivívásának ügyében, ha a szomszéd Hatalmasságok szüntelen nem gátolnának bennünket a legszükségesebb közösületekben, mellyekhez pedig minden Nemzetnek tagadhalatlan jussa van. — A tanátskozásban nem felejtkeztünk el Litvaniáról is, Samogitiáról, Volhyniáról, Podoliáról és Ukraniáról emlékezni. Az Igazgatószék bizonyossá tette felele a Kiküldöttséget, hogy az Országgyűlésnek Nyilatkoztatása — melly az Orosz Ország által elvett lengyel tartományoknak sorsát az Ország azon részének, melly most a Királyság nevet viseli, sorsával örökösen egybeketi — egész kiterjedésében törvény volt ő előtte. A Generalissimus figyelmetessé tétetett az alvezéreknek jó megválasztására, a közvélekedésre, az akadályokra a hadi Operatioknak folyamatjában, és az igazságra a jutalmaknak kiosztásában. A tanátskozást végre bérekesztette az Egyetértésnek és bizodalomnak lelke, mellynek a fővezért, ki a Nemzeti seregeket harcra vezérli késérni kell. — Az állhatatoság és rettenhetetlenség jusson el ama léptsőre, mellyre a polgaroknak maga elszánása és a katonáknak vitézsége már eljutott, és — győzedelmeskedni fogunk az Ország ellenségein. Ám legyen a fő város, legyen a Visztulának jobb vagy bal partja, legyen Litvánia vagy Ukránia a tsatapiatz; mindenütt lengyel föld iszsa az ellenség vérért, mindenütt sa

ját földünkön vagyunk mi, mint megboszszullói a' Pétervári Udvartól rajtunk elkövetett méltatlanságoknak; vagy ha meggyőzöttünk, ellenségünknek pusztaságnál omladékoknál és holttestek rakásainál egyebet nem hagyunk. Tsak ne tsüggedjünk el ebben a' szent hartzban; lehetetlen hogy a' népek és Kabinétok annak tovább is veszteg nézői maradjanak.“ — Az Országháza ezzel a' relational tellyesen meg volt elégedve, és egyszeriben elvégeztetett, hogy a' Nemzethez és a' táborhoz az Országgyűlés nevében egy Proclamatio bortsáttassék, mellyben közönségessé tétessék, hogy a' nagy Haditanátsnak kinevezésében egyedül a' volt a' Nemzet Képviselelnek tzélja, hogy a' Nemzet hadierejének miben létét szorosán kitanulja és megesmérje; és hogy abból az Országgyűlés azt az örvendetes meggyőződést vette, hogy az Ország hadi ereje a' Nemzet által Europa színe előtt kihirdettetett tzéloknek egészen megfelel; ezt a' meggyőződést az Országgyűlés az Egész Nemzettel közleni, 'sa' t. és inti egyszersmind a' katonákat a' tsüggedhetetlenségre és a' polgárokat az egy akaratra.

A' Varsói Ujságlevelek midön elbeszélnék, hogy a' félelem és kitsinhitőség az aggódóknak és kételkedőknek elméjéből egyszeriben eltűnik, midön 27-ikben a' Haditanátsból kijövő Követeknek ábrázatján a' megelegetést és vidámságot látnák — így szóllanak: „Ime elősiet a' hartzok után a' lengyel Vitéz seregek vezére a' fővárosba, hogy a' Haza Atyjait megnyugtassa, 's szívének érzéseit kiöntse és — a' félelem egyszerre eltűnik, a' bizodalatlanságnak és mérges gyanúnak kísértete porrá lett; a' vitézségnek és virtusnak megszóllamlása a' régi bizodalmat és bátorságot visszahozta. Mi az oka hogy ilyen bizodalmas értekezést, mi olly ritkán látunk? Men-

nyit nem nyert volna a' köz ügy az ilyen öszvejövetelek és egymásnak költsönös megeértése által!

Varsó Aug. 4 kén. Generalissimus Skrzyncki Aug. 2-dikán elútazott a' táborhoz, melly a' Bzura vize hosszában fekszik. Feldmarsal Paskewits főhadiszállása Aug. 1 napján Kutnóban volt; Seregei között szoros a' fenyték, katonái nem rabolnak mint ez előtt, sőt, sőt még a' kozákok is; kik Sochaczew körül szaguldoztak, mindent kész pénzel fizettek. — General Dembinski 4000 emberrel (kiknek nagyobb része lovasság) és 6 ágyúval a' Litvániai Expeditióból vissza jött és tegnap megeérkezett Pragaba. Midön Gielgud és Chlapovski Generalok eltökéllének magokban, hogy a' burkus földre fussanak, General Dembinski elvált tőlök azzal a' kemény maga elhatározásával, hogy magát Lengyel Országba török szakad keresztül vágja. Keresztül is vágta, 80 mértföldnyi mars után a' pusztákon és erdőkön keresztül, az Oroszoktól szüntelen üldöztetve, sokszor környülkerítetve, megtámadtatva és a' maga megadásra felszóllittatva — számtalan nyomorúságok és hartzok között útat tudott vágni magának Varsóig.

Plater Grófné, a' ki Samogitiában egy Uhlanus regimentet kommandírozott, Komornájával együtt (ki Adjutánsa volt) Varsóba megeérkezett.

A' Status-Ujság írja: „General Rüdiger Seregének egy lovas és gyalog tsapatja Jul. 29-kén Jozefovnál általjött a' Visztula bal partjára és vadászainkal öszvetsapott. Rüdiger Jozefovnál hídat akar üttetni a' Visztulán, hogy egész seregével általszállhasson. — Orosz General Thiemann egy békekövetet köldött General Chrzanovskihoz és meghívta egy beszélgetésre. Azolta már több ízben akartak öszve jöni, de a'

környülállások vagy egyiket vagy másikat mindég eltartoztatták, hogy a' kijegyzett helyre meg nem jelenhetett. Jul. 29 kén ugyan azon tzelből kiment General Chrzanovski az elő örökhöz, de még nem tudjuk hogy találkozott e' az orosz Generállal. — Kalisban az Oroszok közelgetésének hírére lázzadás történt. Két németek névszerént tzukrosmíves Mentzel és fabrikás Rephan öszvegyüjtvén a' többi német fábrikusokat a' lengyel sast leszakasztották, az orosz tzimert kifüggesztették és új Bírót akartak tenni. Azonközben Oberster Myszkovski a' felfegyverkezett földnépének ottani vezére a' városba bemenvén, a' rendet megint helyre állította, Mentzel felakasztatott és Rephan foglyúl hozattatik Varsóba.

Varsó Aug. 5-kén. General Dembinski, a' mint halljuk, Varsói fő kormányozóvá fog tétetni. — A' két tábor Sochaczew és Lovicz között fekszik közel egymáshoz. Az ütközetet minden pillantásban várhatni; de még eddig csak az elő örök tsatáztak.

N a g y B r i t a n n i a.

London Aug. 4 kén. Dom Pedro Tsászár, és a' Tsászárné, és Portugalliának kis Királynéja (Donna Mária) frantzia országból Angliába jöttek és Aug. 1 napján Portsmouthnál a' szárazra kiszállottak, hol őket a' hadi hajók és a' kikötőknek batteriái ágyúlvésekkel tisztelték. Aug. 2 ika ólta itt vannak Londonban.

F r a n t z i a O r s z á g.

General Gróf Lobau és Clauzel Urak Frantzia Országnak Marsaljaivá kineveztettek.

A' Követek Kamarájának Aug. 1 és 2 iki Ülésében a' Vice Elölülőknek és Titoknokoknak választása megesett. Vice-Elölülökké választattak Dupont, Berenger, Dupin és Delessert Urak; Titoknokokká Cunin-Gridaine, Ganneron, Boissy d'Anglas és Real Urak. Amazok között a' három utolsók, emezek között a' három első Ministerialisok. — A' honét némelly Journálok p. o. a' Messenger, azt következtetik, hogy a' Kamarában sokasodni kezd a' Többség a' Ministerium részére. Azonközben Perier Ur nem akarja felejtetni, hogy a' fökérdéskor (az Elölülők választásakor) az Opposio magát igen erősnek mutatta, és a' Ministerialis Candidatus Girod Ur tsupán 1 voksal nyerhette el az Elölülőséget; annálfogva kiakar lépni, a' mint beszéllek, a' Ministeriumból.

Algir Jul. 19-kén. Joinville Hertzeg (a' Királynak legkissebb fija) itt vagyon Algirban. Artemisia Fregát, melly a' Királyihertzeget idehozta, 17-ikben érkezett a' kikötőbe; és a' Hertzeg ma reggel ágyúlvések alatt kiszállott a' szárazra. — General Berthezene (Algirnak kormányozója) alig tudja a' Beduinokat zabolán tartani, kik naponként mérészebbek és a' Hegyek között kijöven a' Város felé közelitgetnek. Most közelébb egy mértföldnyire mertek közelíteni Algirhoz, és a' Városba eleséget vagy mást hozó útasokat minduntalan háborgatják. Tegnap még közelébb mertek jöni, de egy pár ágyútsak hamar elszélesztették őket; 800 Beduin maradt halva a' tsatapiaton, a' többiek elfutottak vissza a' Hegyek közé. — Azt beszéllek, hogy Joinville Hertzeg innét Tunisba akar menni.

Páris Aug. 6 kán. Lehon Ur Öfgének a' Felgák Királyának rendkívül-

való Követje Aug. 4-ikén a' Királynál audientzián volt.

A' Nouvelle France (Ministeriális Ujság) jelenti, hogy az Igazgatószékhez egy tisztlevel érkezett azzal a' tudósítással, hogy a' Britanniai Kabinét Admiral Codringtonhoz parantsolatot küldött, hogy flottájával a' Skaldis vize felé forduljon.

Legújabb tudósítások.

Béts. Aug. 15-dikén. Ó Tsász. Kir. Felségének végezése az, hogy arra az esetre, ha a' Kormányzók által tetetett minden rendeletek és intézetek sem tartóztathatnák fel a' Cholerát, 's ez ide a' Fejedelmi Fővárosba behatna, Ó Felségeknek és a' Tsászári Familiának a' Schönbrunni és Belvedéri Ts. R. Paloták szolgáljanak lakhelyül.

Krakkóból írják Aug. 10-kén, hogy Aug. 7-dikéig Varsó körül a' két ellenséges tábor között semmi sem történt, noha azok igen közel állanak szembe egymással. Paskévits F. M. fő hadi szállása 5-dikben Nieborowban és Mihály Ts. Nagyhercege közel oda Arkadiában volt, mind a' két hely a' Bzura jobb partján esik. Aug. 6-dikén a' két tábor ör tsapatjai tüzesen öszve tsaptak, 's midőn ebből már azt várnák, hogy az elválasztó nagy ütközet következne, hirtelen mind a' két fel vissza húzta magát.

Párisból, Aug. 9-dikén: Antverpiában Aug. 5- és 6- napja tsendességben folyt el: 6-dikén reggel Belliard Frantzia Generál bent volt a' Fellegvárban, 's személyesen szóllott Chassé

Generállal, visszatérvén onnan a' városba, ott a' következő Hirdetés adatott ki: „Antverpia városa Frantzia Országának, Angliának és egész Európának oltalma alatt vagyon. Ez az, a' mi kezzeségül szolgál nekünk Személyeink és vagyonainkért minden megtámadtatás ellen a' fellegvár és a' hollandus hajós sereg részéről. Költ Aug. 6-kán. Legrelle, Polgármester.“

Ugyan ezen tudósítások szerént a' Frantzia segítő tábor vezettetvén az Orleansi és Nemouri Kir. Hertzegektől Monsba és Charleroiiba bement; más részről a' Hollandusok az Oraniai Printztől és a' Szász Weimari Bernát Hertzegtől vezéreltetve Diest-ig előnyomultak, melly két napi járás Brüsselhez; a' Belgák egyesítvén seregeiket ellenek indultak.

M a g y a r O r s z á g.

Szombathely, Aug. 10-dikén 1831. — Nagy Léleknek, nagy Tettek a' tulajdonsági és megesmértető jelei; a' mellyek, gyakran, mennél nagyobb készséggel fejlődzenek ki, annál inkább kívánnak köz tudományon belől maradni: mindazonáltal a' Haládatos és érzékeny szív megbotsáthatatlannak tartaná, ama nagy Lélek akaratja ellen is nem tsak napfényre nem deríteni, hanem a' keső maradeknak is hálájára méltóvá, hasonlóknak pedig serkentő példaül köz hírré tenni a' mi következik:

Németh Ujvár (Güssing)
Aug. 7-kén 1831.

A' Körmendi Uradalmi Tisztségnak.

Minthogy a' napkeleti Epemirigy Dögehez hasonló nyavalyának tovább el-

terjedésétől méltán tartani lehetne: a' Tisztségemnek meghagyom, hogy mind azon Intézeteknek, mellyeket a' Nemes Vármegye ezen Betegségnek meggátlása végett tett, szoros megtartását a' lehetőségig elő segítse; az útszák, piatzok, és lakó házak tisztaságára az egész Uradalomban felvígyáztasson; az öszve szorulttakat, legkivált a' 'Sidókat, a' menyire lehet elválaszsa, a' szűkölködőket pedig élelemmel, a' szomorú Betegség esetére orvossággal is segítse. Mind ezeket a' Tisztség annyival pontosabban tellyesítse, hogy Nekem, Tisztjeimnek, 's minden alattvalóimnak sorsa érzékenyen szívemen fekszik.

Hertzeg Batthányi Fülep m. p.

A' Felsőség rendelése következésében ezen Hivatalos Tudósítás tetetik közönséggé; Aug. 9 kéről 1851. a' 21,846 dik szám alatt költ Hirdetésben: Jun. 13-kán 1851. kiütven a' Hazában a' Cholera nyavalya, ezen mai napig a' hivatalos tudósítások szerint az Országnek 41 Megyéjében kegyetlenkedett. Nevezetesen: Ugo-tsa, Borsod, Zemplin, Bereg, Szabolts, Szathmár, Gömör, Heves, Máramaros, Abauj, Turócz, Csongrád, Unghvár, Báts, Esztergom, Trenchin, Torontál, Komárom, Sáros, Békés, Fehérvár, Pözson, Neográd, Liptó, Zélyom, Torna, Pest, Győr, és Szepes Vármegyék; Jász, és Kún Kerületek; Priv. Hajdú városok; Szathmár-Némethi, Kassa, Pest, Buda, Bártfa, Debreczen, Szabadka; Szeged, Győr, és Zélyom Sz. Kir. Városok; ezen Megyékben és Városokban számszerint 457 helyben megbetegültek 19,175-en; ezekből meggyógyultak 2449-en; meghaltak 8246-an; orvoslás alatt maradtak 8480-an. Budán Aug. 9-ikén 1851.

Orvosi tudósítások Budáról azt jegyzik meg, hogy ott a' pusztító nyavalya természeteben most már változik; hasmenesen kezdődven hirtelen általmegy colliqnativaba (test feloszlatóvá, vagy elmállasztóvá leszen) és azután Cholera jelenségeivel végződik. — Az, ha a' betegnek tsupan Ipecacuanhából készített hánytatók, nyálkás sűrű decoctumok Acidum Hallerivel, és Pulvis Doverivel együtt beadatik, kívül pedig teste fűszeres szerekkel mosattatik, dörzsöltetik, élesztő szerekkel es mustárból készített tésztával a' hasa borongattatik, meg közönségesen leghatalmasabb orvoslásnak tapasztaltatott.

Ugyan ezt bizonyítja azitt következő velünk közöltetett 's minden tekintetben figyelemre méltó tudósítás, melyet szórol szóra közlünk:

Leghatalmasabb orvosság a' mostanában uralkodó epemirigy ellen.

A' folyó esztendőben igen sokat olvashatni ezen különös nyavalyáról mind az újságlevelekben mind más apró vagy is repülő-írásokban; azomban megis úgy látszik, hogy ennek valóságos orvossága még mindekkoráig nints kitalálva; ennek talán az lehet az oka, hogy mivel a' nyavalya új leven ez Orvos Urak úgy gondolkodnak, hogy az orvosságnak is újnak es szokatlannak kell lenni; mindazáltal a' dolog nem úgy vagy. Igaz ugyan, hogy illyen nyavalyát ennekelötte nálunk a' most elők' között senki sem tapasztalt; mindazáltal sem orvoslása módja, sem orvossága éppen nem különös, sőt igen könnyű es egyszerű, a' mit én noha orvos nem vagyok, mégis ötven, hatvan betegszerentsés meg-

gyógyításából tapasztaltam, kiket a' halál torkából ezen egyszerű és igen természetes orvossággal ragadtam ki: természetes, mondom, mivel maga a' nyavalyának természete úgy szólván újjal mutatja miképpen kell azt orvosolni. Ugyanis abban megegyeznek mind azok, kik ilyen nyavalyát láttak, hogy az az epének feleslegvalóságától származik. Továbbá az is bizonyos, hogy a' nyavalya mintegy maga jelenti miként kell azt orvosolni: mert az ilyen betegek mind hajlandók a' hányásra, sőt hányanak is, de többnyire csak vizet: Azért tehát mihelyt ezen nyavalyának legelső jeleit észreveszi az ember, mellyek fej- és has-fájás mint a' köznép nevezi, és a' tagok reszketése, melly utolsót mindazáltal mindenkor nem tapasztalni, a' betegnek mindjárt hánytatót kell beadni, és midőn ez a' gyomrot kezdi háborgatni, a' mi egy fertály, legfeljebb fél óra alatt, némeltykor pedig egynehány minúta múlva megesik, igyék reá a' már készen lévő langy vagy lágy meleg vízből legalább is fél meszszelyt. Erre el kezd a' beteg zöldet, sárgát, sőt ha a' nyavalya már nagyobb mértékben volt még feketét is háyni. Étellel vagy itallal a' beteget nem kell erőltetni: mert ez mind haszontalan, mivel még a' gyomra egészen ki nem tisztul, a' mit eszik vagy iszik mind kihányja, majd ha gyomra egészen helyre áll maga is fog kérni. Igaz ugyan, hogy ez egy kevésbé erős kúra, mivel az embernek minden portzikáját megrázra, de a' haszna bizonyos, úgy hogy azon ötven hatvan beteg közül, kikkel így bántam 's kik a' hánytatót annak idejében vették egyetlenegy sem halt meg, a' mit ők magok megbí-

zonyithatnak; ellenben, kik azt vagy későn vagy éppen nem is vették, ki több, ki kevesebb óra múlva szörnyű kínok, görcsök, rángatodások convulsiók között múltak ki a' világból. Arról is versengenek mind ekkoráig az Orvosok vajon ragadós e' ez a' nyavalya vagy sem? Én erről azt mondhatom, hogy Plebános levén, a' melly beteghez csak híttak, kötelességem szerént mindenikhez elmentem, 's azt a' Katholika Egyház szokása szerént a' halálra elkészítettem; de mégis ekkoráig, hála Istennek! egészségemben semmi változást sem tapasztaltam; sőt azt is mondhatom, hogy egy házból rövid idő alatt négyen kihaltak, kik közül a' nevezett hánytatóval egy sem élt; az ötödik úgy mint egy tizenegy esztendő gyermek, kinek hánytatót adtam meggyógyult, a' hatodiknak pedig ugyan azon házból még ekkoráig semmi baja sints.

Azt a' többször említett hánytatót, (ez színére nézve a' serhez hasonló híg-ság vagy lé, íze kellemetes édes, megllett embernek egy evő kanállal, gyermeknek féllal kell adni, és az különös, hogy hirtelen dolgozik, és alólról is hajt) mellynek az uralkodó epe-nyavalya ellen olly hathatós ereje van, készíti Ns. Birs el István Seborvos Úr Nagy-Magyarország a' Csalóközben. — Kérem a' Redactor Urat ezen rövid tudósításomat az emberiség közjáváért ne terheltezzék Ujság levelébe felvenni 's közönségessé tenni, hogy kiki tudhassa miként kelljen e' gonosz nyavalyát elfojtani. Nagy Földemesen Poson Vmegyében, Augustus 3 dikán 1831.

Tóth Pál,
Plebános.